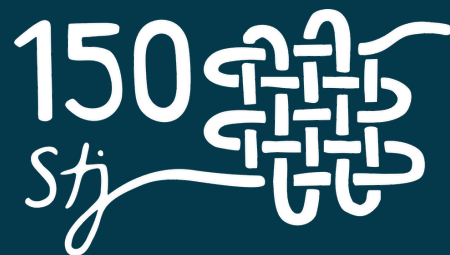

LA NOSTRA HISTÒRIA

150 anys de la Companyia de Santa Teresa de Jesús

Aquest material presenta una selecció de les fites centrals dels 150 anys de la Companyia de Santa Teresa de Jesús, en un format visual i sintètic que ofereix una mirada conjunta de la seva història.

Aquestes pàgines han estat elaborades a partir d'un document base realitzat per IDEO. Aquest recurs no pretén esgotar la riquesa del recorregut històric sinó destacar moments clau.

Per aprofundir-hi, es convida a visitar la web i consultar els documents complementaris disponibles.

CONTEXT DEL SEGLE XIX

150 ANYS

COMPANYIA DE SANTA TERESA DE JESÚS

ESDEVENIMENTS CLAU

HISTÒRIA D'AMÈRICA LATINA (1876-2024)

ESDEVENIMENTS CLAU

HISTÒRIA D'ÀFRICA (1945-2024)

ESDEVENIMENTS CLAU

HISTÒRIA DE L'ESGLÉSIA UNIVERSAL

CONTEXT DEL SEGLE XIX

S. XIX : El Segle de les revolucions

El segle XIX va ser un període de canvi profund i ràpid que va establir les bases del món contemporani. Marcat pels ressos de la Revolució Francesa i la Revolució Industrial, el panorama polític europeu, i per extensió el món, es va veure immers en una tensió constant entre les forces de l'Antic Règim i les noves ideologies que buscaven redefinir la societat. Aquest escenari turbulent va tenir un impacte directe i sovint conflictiu en la religió i la cultura, que es van veure obligades a adaptar-se, resistir-se o transformar-se davant de nous paradigmes.

El nou ordre polític: Liberalisme, Nacionalisme i Socialisme

La força motriu del canvi polític al segle XIX va ser, sens dubte, el liberalisme. Hereu de la Il·lustració, defensava la sobirania nacional, la separació de poders, les llibertats individuals (expressió, premsa, reunió) i la propietat privada. El seu instrument principal va ser l'aprovació de constitucions que limitaven el poder absolut dels monarques i establien les regles del joc polític. Tanmateix, el liberalisme no era un moviment homogeni. Estava dividit en dues corrents principals:

- **Liberalisme doctrinari o moderat:** Defensat per la classe mitjana alta, buscava un equilibri entre l'ordre i la llibertat. Defensava el sufragi censatari, que limitava el dret a vot als més rics i instruïts, i preferia la monarquia constitucional com a forma de govern.
- **Liberalisme democràtic o progressista:** Aplegat pel suport de les classes mitjana i obrera, aspirava a una major democratització. Defensava el sufragi censatari, que limitava el dret a vot als més rics i instruïts, i preferia la monarquia constitucional com a forma de govern.

Al mateix temps, el nacionalisme va sorgir com una força política important. Impulsat per idees romàntiques que exaltaven l'«esperit del poble» (Volksgeist), el nacionalisme sostenia que cada nació, entesa com una comunitat amb una llengua, una història i una cultura comunes, tenia dret a formar el seu propi estat. Aquest principi tenia dos aspectes:

- **Nacionalisme unificador:** Moviments que pretenien unir les poblacions de la mateixa nació que estaven disperses per diferents entitats polítiques en un únic estat. Els exemples més clars van ser la unificació d'Itàlia (1861) i la unificació d'Alemanya (1871).

- **Liberalisme democràtic o progressista:** Aplegat pel suport de les classes mitjana i obrera, aspirava a una major democratització. Defensava el sufragi universal masculí, la república com a forma de govern més adequada i una major intervenció estatal per reduir les desigualtats socials.

Al mateix temps, el nacionalisme va sorgir com una força política important. Impulsat per idees romàntiques que exaltaven l'«esperit del poble» (Volksgeist), el nacionalisme sostenia que cada nació, entesa com una comunitat amb una llengua, una història i una cultura comunes, tenia dret a formar el seu propi estat. Aquest principi tenia dos aspectes:

- **Unificació del nacionalisme:** Moviments que pretenien unir estat. Els exemples més clars van ser la unificació d'Itàlia (1861) i la unificació d'Alemanya (1871).
- **Nacionalisme divisor:** Moviments que va buscar el independència de nacions que formaven part de grans imperis multinacionals, com l'Imperi Austrohongarès, l'Imperi Rus i l'Imperi Otomà.

La tercera gran ideologia que va irrompre en l'escena política va ser el socialisme. Nascut en el fragor de la Revolució Industrial i de les dures condicions de vida del proletariat, el socialisme va denunciar les desigualtats generades pel capitalisme i va proposar una nova organització social basada en la propietat col·lectiva dels mitjans de producció. Dins del socialisme, hi van destacar el socialisme utòpic (amb pensadors com Saint-Simon, Fourier i Owen) i, sobretot, el socialisme científic o marxisme, formulat per Karl Marx i Friedrich Engels. El marxisme reclamava la lluita de classes com a motor de la història per assolir una societat comunista sense classes.

Aquests moviments ideològics es van manifestar en una sèrie d'onades revolucionàries que van sacsejar Europa (1820, 1830 i, especialment, la 'Primavera dels Pobles' de 1848), així com en la consolidació dels estats nació i l'expansió imperialista de les potències europees a l'Àfrica i l'Àsia durant l'últim terç del segle.

L'impacte a la religió: secularització i conflicte

El nou ordre liberal i nacionalista va entrar en col·lisió directa amb el paper hegemònic que l'Església havia exercit durant l'Antic Règim. El

El segle XIX va ser, per tant, un període de conflicte intens entre l'Estat i l'Església i d'un procés progressiu de secularització de la societat.

El liberalisme va promoure la llibertat de consciència i la llibertat de culte, la qual cosa va suposar la fi del monopoli religiós i el reconeixement de la pluralitat de creences. Els nous estats liberals van intentar afirmar la seva sobirania sobre l'Església mitjançant diverses mesures:

- **Confiscacions:** Expropiació i venda de les vastes possessions de terres de l'Església per restaurar les finances públiques i crear una nova classe de terratinents afins al règim liberal.
- **Supressió d'ordes religiosos:** Especialment aquells considerats contemplatives i no dedicades a l'ensenyament o a la caritat.
- **Establiment del matrimoni civil i dels cementiris civils:** L'Estat va assumir funcions que anteriorment havien estat de la competència exclusiva de l'Església, com ara la regulació del matrimoni i l'enterrament.
- **Control estatal de l'educació:** es van crear sistemes d'educació pública laica per educar els ciutadans en els valors de l'estat nou, competint directament amb l'educació religiosa tradicional.

L'Església catòlica va reaccionar amb condemna i enfrontament. El papa Pius IX, en la seva encíclica *Quanta Cura* i en el *Syllabus Errorum* (1864), va condemnar el liberalisme, el racionalisme, el socialisme i la separació entre Església i Estat. La culminació d'aquesta postura va ser la proclamació del dogma de la infal·libilitat papal al Primer Concili Vaticà (1870), que va reforçar l'autoritat del pontífice davant dels estats.

Malgrat aquesta resistència oficial, el procés de secularització va avançar de manera imparable. La ciència, amb teories com l'evolucionisme de Darwin, va oferir una explicació del món que qüestionava el relat bíblic de la Creació, generant una profunda crisi de fe en molts sectors de la societat. La vida urbana i industrial, més anònima i sotmesa a nous ritmes, també va contribuir a l'afebliment de les pràctiques religioses tradicionals vinculades al món rural.

L'impacte a la cultura: del Romanticisme al Realisme

La cultura del segle XIX va reflectir les tensions polítiques i socials de l'època. Dos grans moviments artístics i literaris van dominar l'escena: el romanticisme i el realisme.

El romanticisme, que va florir durant la primera meitat del segle, va ser l'expressió cultural de l'època de les revolucions. Es va rebel·lar contra el racionalisme de la Il·lustració i va exaltar els sentiments, la imaginació, la subjectivitat i la llibertat individual. Els artistes romàntics estaven fascinats per la història nacional, les tradicions populars, els paisatges exòtics i el sobrenatural. En la literatura, figures com Lord Byron, Victor Hugo i Goethe van encarnar l'ideal de l'heroi romàntic, un individu apassionat en conflicte amb una societat que no l'entén. En la pintura, artistes com Delacroix i Géricault van capturar el tumult polític i el drama de l'existència en els seus llenços.

A partir de mitjan segle, el fracàs de les revolucions de 1848 i la consolidació de la societat burgesa i industrial van donar pas al Realism. Aquest moviment, en clar contrast amb el Romanticisme, pretenia representar la realitat de manera objectiva i fidel, posant una atenció especial als problemes socials del seu temps. Els escriptors realistes com Balzac, Flaubert, Dickens i Galdós es van convertir en cronistes de la societat burgesa, i van retratar minuciosament les tensions de classe, la hipocresia social i les dures condicions de vida del proletariat. En la pintura, artistes com Courbet i Millet van abandonar els temes històrics i exòtics per centrar-se en escenes de la vida quotidiana i del treball.

A més, el nacionalisme va impregnar profundament la cultura. Es va recuperar i editar la literatura medieval, es van compilar contes populars i llegendes (com van fer els germans Grimm), es van compondre òperes i música d'inspiració nacional (Verdi a Itàlia, Wagner a Alemanya), i es va desenvolupar una historiografia que pretenia legitimar l'existència de la nació a través d'un passat idealitzat. La cultura es va convertir en una eina fonamental per a la construcció de noves identitats nacionals.

El Segle XIX a Catalunya Industrialització, Renaixença i conflictivitat

Catalunya va viure el segle XIX d'una manera particular i accelerada, esdevenint el motor de la Revolució Industrial a Espanya i, alhora, un escenari de profundes tensions polítiques, socials i culturals. Mentre gran part d'Espanya romania ancorada en una economia agrària, el Principat va experimentar un ràpid desenvolupament industrial, especialment en el sector tèxtil, que va transformar la seva estructura social i el va convertir en un focus de noves ideologies.

Un mosaic polític i social en tensió

El panorama polític català era especialment turbulent i polaritzat. D'una banda, una prospera burgesia industrial, concentrada a Barcelona i altres ciutats manufactureres, va adoptar el liberalisme com el marc necessari per al seu desenvolupament econòmic. No obstant això, aquesta burgesia era sovint proteccionista, i exigia que l'estat espanyol imposés aranzels per protegir la seva incipient indústria de la competència estrangera.

A l'altre extrem de l'espectre es trobava el carlisme, que tenia una de les seves principals fortaleses a la Catalunya rural i interior. Defensor de l'absolutisme, els privilegis especials i la preeminència de l'Església catòlica, el carlisme va canalitzar el descontentament del pagès contra les reformes liberals i el nou ordre centralista. Per tant, Catalunya va ser un dels principals teatres de les tres guerres carlistes que van assolir Espanya al llarg del segle.

La industrialització va donar lloc a una nova classe social: el proletariat. Apretats en barris obrers en condicions insalubres i treballant jornades esgotadores, els treballadors catalans van desenvolupar aviat una forta consciència de classe. Això va convertir Catalunya en la bressola del moviment obrer espanyol, que en els seus inicis va estar fortament influït per l'anarquisme i el socialisme. Les vagues, els aldarulls i la conflictivitat social eren una característica constant, especialment les insurreccions populars conegudes com a «bullangues» (especialment virulentes entre 1835 i 1843), que sovint tenien un fort component anticlerical.

Secularització a foc i la "guerra dels dos campanars"

El conflicte entre el nou món liberal i urbà i els valors rurals catòlics tradicionals va ser especialment intens a Catalunya. La secularització no va ser un procés pacífic, sinó que sovint es va manifestar amb violència extrema. L'anticlericalisme de les classes obreres urbanes, que veien l'Església com un pilar de l'Antic Règim i una aliada dels empresaris, va esclatar en episodis com la crema de convents a Barcelona el 1835, un esdeveniment traumàtic que va marcar un punt d'inflexió.

Això va donar lloc a una dualitat que s'ha descrit com la "guerra de les dues campanes": la de la modernitat laica i liberal de Barcelona enfront de la de la tradició catòlica i carlista de l'interior de Catalunya. Les desamortitzacions de Mendizábal (1836) i Madoz (1855) van tenir un impacte devastador en el patrimoni de l'Església catalana, que va perdre vastes propietats i poder econòmic. Això, al seu torn, va canviar el paisatge urbà i rural, amb la conversió de convents i monestirs en casernes, fàbriques o espais públics.

Davant aquest avenç de la secularització, l'Església i els sectors conservadors van reaccionar amb un moviment de rearmament ideològic i social. Personalitats com el bisbe de Vic, Josep Torras i Bages, van intentar formular un catalanisme catòlic i conservador a finals de segle, amb el seu lema «Catalunya serà cristiana o no serà», buscant conciliar la identitat catalana amb la tradició religiosa davant del secularisme i dels moviments obrers revolucionaris.

El despertar cultural: la Renaixença

En aquest context de transformació econòmica i social, va sorgir el moviment cultural més important de la Catalunya del segle XIX: la Renaixença. Va ser un moviment per recuperar i dignificar la llengua i la cultura catalanes, que des del segle XVIII havien estat relegades a l'ús domèstic i popular.

La Renaixença tenia un caràcter dual. D'una banda, era un moviment literari i erudit, el punt de partida simbòlic del qual va ser la publicació de l'«Oda a la Pàtria» de Bonaventura Carles Aribau el 1833. La seva plataforma principal va ser la restauració dels Jocs Florals el 1859, un concurs de poesia que va aportar prestigi a l'ús literari del català.

Figures com el poeta Jacint Verdaguer, autor de grans poemes èpics com L'Atlàntida i Canigó, van portar la llengua als seus nivells més alts d'expressió.

D'altra banda, la Renaixença va tenir un vessant més popular, amb l'auge del teatre, la premsa i les publicacions en català que van arribar a un públic més ampli. Aquesta renaixença cultural va ser impulsada en gran part per la burgesia industrial, que va veure el mecenatge de la cultura catalana com una manera d'afirmar la seva identitat i el seu poder.

Tot i que en els seus inicis la Renaixença va ser principalment un moviment cultural i apolític, va establir les bases per al naixement del catalanisme polític a finals de segle. En recuperar la seva pròpia llengua, història i tradicions, es va crear un sentit d'identitat distintiva que finalment s'articulava en projectes polítics com les Bases de Manresa (1892), el document fundacional del catalanisme conservador.

L'impacte a Tortosa: plaça forta entre dos mons

A causa de la seva posició estratègica com a capital de la regió de l'Ebre baix i seu d'un bisbat influent, Tortosa va viure el segle XIX com un microcosmos de les tensions que dividien Catalunya i Espanya. La ciutat es va convertir en una cruïlla, tant geogràficament com ideològicament, i en un objectiu militar cobejat.

Durant les guerres carlistes, Tortosa va ser un bastió liberal envoltat d'un territori predominantment carlista (el Maestrat i les zones muntanyoses de l'interior). La ciutat va patir setges i enfrontaments constants, que van militaritzar la seva vida quotidiana i van reforçar el seu paper com a baluard de l'ordre liberal contra la insurrecció tradicionalista. El general carlista Ramón Cabrera, el "Tigre del Maestrat", tenia Tortosa com un dels seus principals objectius, tot i que mai no va aconseguir conquerir-la.

En l'àmbit religiós, la presència del bisbat de Tortosa el va convertir en un centre de poder eclesiàstic i conservador. El seminari era un focus de pensament tradicionalista, en clara oposició a les tendències seculares que guanyaven terreny en altres llocs. No obstant això, la ciutat no va ser immune al procés de secularització. La confiscació dels béns eclesiàstics va afectar els seus nombrosos convents, transformant el paisatge urbà, i els cercles liberals i republicans de la ciutat també van protagonitzar episodis d'anticlericalisme, tot i que aquests van ser menys intensos que a Barcelona.

Culturalment, la Renaixença va arribar a Tortosa més tard i amb menys força que als grans centres urbans. No obstant això, durant la segona meitat del segle, van sorgir figures locals, com l'historiador i escriptor Teodor González i Sanchis, que va començar a escriure en català i a investigar la història i les tradicions locals. La premsa local també va començar a florir.

La construcció d'infraestructures clau, com ara el pont de ferrocarril sobre l'Ebre (1868), va simbolitzar l'arribada difícil i lenta de la modernitat industrial a una ciutat profundament marcada pel seu passat agrícola i la seva identitat de ciutat fronterera. Tortosa va transcórrer el segle XIX mantenint un fort caràcter tradicional, on el poder de l'Església i els cicles agrícoles continuaven marcant el ritme de la vida, però sentint cada cop més els vents del canvi polític, econòmic i cultural que estaven transformant el país.

L'Art del Segle XIX a Espanya Entre Goya, la història i la llum del Mediterrani

El segle XIX en l'art espanyol és una història de contrastos, que comença amb la figura colossal i solitària de Francisco de Goya i acaba amb l'explosió de llum i color de Sorolla i el Modernisme. Mentre Europa experimentava una ràpida successió d'ismes, Espanya va assimilar aquests moviments al seu ritme, marcat per una profunda inestabilitat política, el pes de la tradició acadèmica i una tensió constant entre el tradicionalisme i la obertura a la modernitat.

L'Ombra de Goya i l'Academicisme

El segle comença amb un geni que és, en si mateix, un resum i una profecia de l'art que ha de venir. Francisco de Goya fa la transició de pintor de cort rococó refinat a esdevenir el primer artista modern. La seva sèrie de gravats com *Los Caprichos* i *Los desastres de la guerra* són una crítica social i una crònica brutal de la crueltat humana. Les seves *Pinturas Negras*, creades en la solitud de la *Quinta del Sordo*, són una immersió sense precedents en el fosc i l'irracional, i anticipen l'expressionisme del segle XX.

Després de Goya, l'art espanyol va caure en un academicisme més conservador. El neoclassicisme i el romanticisme van arribar tard i de manera continguda.

El pintor més representatiu d'aquesta transició és Federico de Madrazo, un retratista excepcional de la societat isabelina, que combina la tècnica neoclàssica amb l'elegància i la intimitat romàntiques.

La pintura d'Història i el preciosisme

A mitjan segle, el gènere dominant, promogut per l'estat per forjar una identitat nacional, va ser la pintura històrica. Eren llenços gegantins que representaven episodis gloriosos del passat d'Espanya. Obres com ara **Doña Juana la Loca** de Francisco Pradilla Ortiz i **El último día de Numancia** (L'últim dia de Numància) d'Alejo Vera són exemples d'aquest estil grandiloqüent, amb un dibuix impecable i un gran dramatisme, que va triomfar a les Exposicions Nacionals de Belles Arts.

Al mateix temps, va sorgir la figura de Mariano Fortuny, un virtuoso de la tècnica que va assolir fama internacional. El seu estil, conegut com a preciosisme o «pintura de casacón» (pintura de les classes altes), que es delectava en escenes d'època amb un detall meticulós i pinzellades brillants i vibrants. Tot i que sovint era criticat pel seu tema evasiv, el seu domini del color i la llum en les seves escenes orientalistes i aquarel·les va tenir una influència enorme en la pintura posterior.

Realisme, Impressionisme i l'explosió de final de segle

El realisme a Espanya tenia un caràcter més social i tradicional, reflectint les tradicions i les dures condicions de vida de la gent, tot i que sense la denúncia política del realisme francès. La veritable modernització va arribar a finals de segle. Tot i que l'impressionisme francès no va tenir un grup cohesionat a Espanya, la seva influència va ser decisiva. La figura clau és Joaquín Sorolla, líder de l'escola luminista valenciana. Sorolla no va adoptar estrictament la teoria impressionista, però compartia la seva passió per la pintura a l'aire lliure i la captura de la llum. Les seves escenes de nens jugant a la platja, pescadors i dones passejant per la costa són una celebració de la llum mediterrània, capturada amb pinzellades energètiques i lliures i colors enlluernadors.

Al mateix temps, a Catalunya, va sorgir el Modernisme, un moviment de renovació cultural i artística vinculat a la burgesia industrial i al nacionalisme català. Artistes com Ramón Casas i Santiago Rusiñol, formats a l'París bohèmia, van importar les noves tendències i van promoure un art total que abastava des de la pintura i l'arquitectura fins al cartellisme i el disseny.

Les seves pintures reflectien la vida moderna de Barcelona, els seus cafès, les seves multituds i la seva elit cultural, amb una elegància i una malenconia molt característiques que connectaven amb el Simbolisme europeu.

La Filosofia del segle XIX a Espanya La lluita entre tradició i Krausisme

La filosofia espanyola del segle XIX és la història d'un despertar tardà i turbulent. Entre el pes de la tradició catòlica i els espasmes d'un liberalisme inestable, Espanya no va participar directament en els grans debats de l'idealisme o el materialisme europeus. En canvi, el pensament es va polaritzar en dos grans fronts: la defensa d'un ordre tradicional i un intent original de regeneració intel·lectual i moral a través d'una corrent importada d'Alemanya: el krausisme.

La reacció conservadora i el tradicionalisme

En resposta a les idees de la Il·lustració i la Revolució Francesa, va sorgir un poderós corrent de pensament catòlic i reaccionari que va intentar restaurar l'ordre tradicional. Les seves dues figures més importants van ser:

- **Jaime Balmes:** Un sacerdot i filòsof català, va ser la figura principal de moderació i catolicisme liberal. En la seva obra *El Criterio*, va intentar conciliar la fe i la raó a través del sentit comú, buscant un terme mitjà entre l'absolutisme i la revolució. El seu pensament, que va ser molt influent a l'Espanya conservadora, va ser una síntesi de l'escolàstica tomista i la filosofia moderna.
- **Juan Donoso Cortés:** Més radical i pessimista, va ser el gran teòric de contrarevolucionari tradicionalisme. Mantenia que la naturalesa humana està corrompuda pel pecat original i que només una autoritat forta, encarnada en la monarquia i l'Església, pot evitar el caos social. El seu *Assaig sobre el catolicisme, el liberalisme i el socialisme* és una condemna frontal de la modernitat.

El Krausisme: Una filosofia per regenerar Espanya

El moviment filosòfic més influent i original de l'Espanya del segle XIX va ser, sens dubte, el krausisme. Va ser introduït per Julián Sanz del Río a mitjan segle, després d'haver estudiat les idees de Karl Krause, un deixeble menor de Kant, a Alemanya. El krausisme era més que una filosofia; era un projecte de vida i un programa de regeneració nacional.

Les seves idees clau eren:

- **Racionalisme harmònic:** Creien en una raó capaç d'harmonitzar tots els aspectes de la vida: la ciència i la fe, l'individu i la societat, la humanitat i Déu.
- **Panteisme:** Mantenien que Déu no és el món (panteisme) ni Ell fora d'ell (teisme), sinó que el món és en Déu. Déu conté l'univers, però el transcendeix.
- **Ètica rigorosa:** van proposar una moralitat secular i austera basada en un sentit del deure, la integritat personal i la perfecció de l'individu com a mitjà per millorar la societat.

L'impacte del krausisme no es va deure tant a les seves complexes idees metafísiques com a la seva aplicació pràctica a **l'educació**. Els krausistes, convençuts que el problema d'Espanya era la ignorància i la manca d'una elit formada, van fundar la **Institució Lliure d'Ensenyament (ILE)** el 1876.

Liderada per figures com **Francisco Giner de los Ríos**, la ILE va ser una revolució pedagògica. Va promoure una educació laica i activa, sense exàmens d'aprendre de memòria, que fomentava el contacte amb la natura, els viatges i el pensament crític. El seu objectiu era formar una minoria governant honesta i moderna que pogués treure el país del seu endarreriment. La influència de la ILE va ser immensa, i va modelar gran part de l'elit intel·lectual i política espanyola de finals del segle XIX i principis del XX, incloent-hi molts membres de la Generació del 98 i de la Generació del 27. Així, el krausisme es va convertir en la força motriu principal de la modernització intel·lectual d'Espanya abans de la Guerra Civil.

L'aportació teresiana a l'educació (Segles XIX i XX)

La Companyia de Santa Teresa de Jesús, fundada al segle XIX per sant Enric d'Ossó, va representar una important renovació i un impuls fonamental per a l'educació de les dones des d'una perspectiva cristiana.

Va néixer en un context social en què l'educació de les dones era limitada o considerada secundària. Sant Enric de Ossó, inspirat per Santa Teresa de Jesús, va concebre un projecte educatiu innovador que pretenia "formar Crist en les ments i els cors dels joves" i empoderar les dones perquè fossin influents en les seves famílies i en la societat. La seva principal contribució va ser crear un sistema educatiu estructurat que pretenia educar les dones de manera integral, no només acadèmicament, sinó també moralment i espiritualment, perquè poguessin esdevenir agents de canvi en la societat.

Consolidació i expansió al segle XX

El segle XX va ser testimoni de la gran expansió de la Companyia, no només a Espanya, sinó també a Amèrica Llatina, Àfrica i altres parts d'Europa. El seu model es va consolidar i adaptar als nous temps.

- 1. Adaptació als canvis socials:** Al llarg del segle XX, la Companyia va ser capaç d'adaptar el seu projecte a les noves realitats socials. Tot i que les seves escoles estaven inicialment dirigides a les classes mitjana i alta, gradualment van obrir les portes a entorns més obrers i rurals, fundant escoles en zones desfavorides i missions.
- 2. Promoció de les dones en nous àmbits:** Com a dones van accedir a la universitat i al món professional, les escoles teresianes van evolucionar per preparar les seves alumnes per a aquests nous rols. Van promoure una educació d'avantguarda que empoderava les dones perquè es convertissin en líders en diversos camps, sense perdre la seva identitat cristiana. Es van convertir en una xarxa de centres de prestigi que van formar milers de dones influents.
- 3. Xarxa educativa internacional:** L'expansió geogràfica va convertir la Companyia en una xarxa educativa global. Això va permetre un ric intercanvi d'experiències pedagògiques i una visió universal de l'educació. La seva presència en contextos culturals molt diversos va demostrar la flexibilitat i la universalitat del seu carisma educatiu.

En resum, la Companyia de Santa Teresa de Jesús va ser pionera a l'hora d'oferir a les dones una educació integral i de qualitat en un moment en què això no era una prioritat social. El seu gran llegat va ser la creació d'una xarxa educativa sòlida, amb una pedagogia humanista-cristiana distintiva, que ha format generacions de dones com a líders i agents de canvi en la família i la societat durant més d'un segle.

El Segle XIX a Europa L'era de la revolució i l'imperi

El segle XIX va ser un període de transformació tan radical i ràpida que va redefinir completament la cara d'Europa i, per extensió, del món. Marcat per l'impuls dual de la Revolució Francesa i la Revolució Industrial, el continent es va veure immers en un remolí de canvis polítics, econòmics i socials que van establir les bases de la modernitat. Va ser un segle de tensió constant: entre l'antic ordre aristocràtic i la nova burgesia, entre la fe i la raó, entre el camp i la ciutat, i entre les nacions que lluitaven per definir-se i expandir-se.

Política: la lluita pel poder i la nació

El mapa polític europeu es va redibuixar diverses vegades al llarg del segle. El punt de partida va ser l'intent de les potències absolutistes (Àustria, Prússia, Rússia) de restablir l'Antic Règim després de la derrota de Napoleó el 1815. No obstant això, les idees del liberalisme, el nacionalisme i, més tard, el socialisme ja s'havien sembrat i van resultar imparables.

- **Liberalisme:** La burgesia, una classe social emergent gràcies a la indústria i al comerç, va ser la força motriu principal del liberalisme. Exigia constitucions per limitar el poder dels monarques, parlaments per representar la nació (encara que sovint mitjançant un sufragi censitari que només els incloïa) i el reconeixement dels drets i llibertats individuals, com ara la llibertat de premsa i d'empresa. Aquest ideal es va manifestar en les onades revolucionàries de 1820, 1830 i 1848, aquesta última coneguda com la «Primavera de les Nacions», que va sacsejar els fonaments dels antics imperis.
- **Nacionalisme:** El sentiment de pertinença a una comunitat amb una llengua, història i cultura comunes es van convertir en una força política aclaparadora. Aquest fervor nacionalista va tenir dos efectes principals: la unificació de territoris dividits, com va ocórrer a Itàlia (1861) i Alemanya (1871), que va alterar dràsticament l'equilibri de poder; i la desintegració de grans imperis multinacionals (l'austrohongarès, el rus i l'otomà), els pobles dels quals (hongaresos, txecs, polonesos, etc.) van exigir la independència.
- **Imperialisme:** En l'últim terç del segle, aquest fervor nacionalista, combinat amb la necessitat de matèries primeres i nous mercats per a la seva indústria en auge, va portar les grans potències europees (Gran Bretanya, França, Alemanya, Bèlgica) a embarcar-se en una cursa frenètica per conquerir i colonitzar Àfrica i Àsia. La partició d'Àfrica, formalitzada a la Conferència de Berlín (1884-1885), és el millor exemple d'aquest imperialisme, que va exportar el poder i la cultura europeus a la resta del planeta.

Economia i societat: l'ascens de la fàbrica i la ciutat

La Revolució Industrial, que va començar a Gran Bretanya, es va estendre per tot el continent, transformant de manera irreversible l'economia i la societat. El motor de vapor, el ferrocarril i el telègraf van revolucionar la producció i les comunicacions.

Aquest canvi va provocar un èxode rural massiu. Milions de pagesos van abandonar el camp per treballar a les fàbriques, la qual cosa va provocar el creixement desordenat de les ciutats industrials (Manchester, Lió, la conca del Ruhr). La societat, anteriorment dividida en estaments, es va estructurar en classes socials definides per la riquesa.

- La **burguesia industrial i financera** va consolidar la seva posició com a nova elit, acumulant capital i poder.
- El **proletariat**, la nova classe obrera, vivia en condicions miserables, amb jornades laborals extenuants, salaris de subsistència i sense drets.

Aquesta brutal desigualtat social va ser el terreny fèrtil per al **moviment obrer**. Els treballadors van començar a organitzar-se en sindicats i partits polítics per lluitar pels seus drets. Ideologies com el **socialisme** (especialment el Marxisme de Karl Marx i Friedrich Engels) i l'**anarquisme** va guanyar una influència enorme, denunciant l'explotació capitalista i defensant la revolució social.

Cultura i pensament: entre el sentiment i la realitat

L'art i el pensament del segle XIX van reflectir els aldarulls de l'època.

- **Romanticisme:** Durant la primera meitat del segle, va ser una reacció al racionalisme de la Il·lustració. Exaltava la passió, la imaginació, la llibertat individual i el sentiment nacional. Artistes com Delacroix en la pintura, Beethoven en la música i Lord Byron o Victor Hugo en la literatura van encarnar aquest esperit rebel i apassionat.
- **Realism:** A partir de 1848, el fracàs de les revolucions i la duresa de la societat industrial van donar pas a una visió més objectiva. El realisme va intentar retratar la realitat social sense idealitzar-la, centrant-se en la vida quotidiana de la burgesia i el proletariat. Émile Zola, Charles Dickens i Fyodor Dostoievski en són els màxims exponents en la novel·la.

El segle també va presenciar una veritable revolució científica. La teoria de l'evolució de Charles Darwin (1859) va marcar un punt d'inflexió en la biologia i en la concepció de l'ésser humà. Els avenços de Louis Pasteur en microbiologia i els descobriments en el camp de l'electricitat i l'electromagnetisme van establir les bases per a la segona revolució tecnològica que arribaria a finals de segle, un període conegut com la Belle Époque, un cant del cisó optimista abans de les catàstrofes del segle XX.

150 Anys

Companyia de Santa Teresa de Jesús

1873 - Fundació de l'Archicofradia de Filles de Maria Immaculada i Santa Teresa de Jesús Enric d'Ossó, fa la “Crida a les Joves Catòliques” a l'Església de Sant Antoni de Pàdua a Tortosa, davant un grup de joves; el seu moviment s'escampa per les parròquies i pobles de Catalunya i serà el planter de les futures germanes de la Companyia de Santa Teresa, formades ja amb la lectura dels seus escrits i la pràctica del Quart d'Hora d'Oració.

1876 - Fundació de la Companyia de Santa Teresa de Jesús Enric d'Ossó, llegint els “signes dels temps” de la Restauració alfonsina i la nova Constitució de 1876 (obertura a associacions catòliques), reuneix un petit grup de mestres i funda la Companyia el 23 de juny (Sagrado (Tortosa–Tarragona)). Neix amb una intuïció nítida: evangelitzar educant, especialment la dona, amb espiritualitat teresiana i mètode modern.

1876 - "Organitzem-nos": primeres estructures internes Des de l'inici, l'obra s'organitza: horaris, vida fraterna, missió educativa i obediència eclesial. L'objectiu pràctic és donar rapidesa i unitat a una obra naixent que, per carisma, està cridada a créixer. Aquest impuls organitzatiu explica la sorprenent expansió dels primers anys.

1877: Pelegrinatge teresià a Àvila i Alba de Tormes El gran pelegrinatge uneix devoció popular, identitat teresiana i horitzó missioner. Enric d'Ossó confirma que “per Teresa” l'evangelització es pot renovar amb laics i religioses formats, i es consolida el vincle de la Companyia amb la reforma del Carmel.

1877 - Carmelites Descalces a Jesús-Tortosa S'inaugura el convent de carmelites que tant desitjava Ossó: signe d'un ecosistema espiritual teresià que alimenta la nova Companyia. Alhora, s'activen xarxes eclesials i amistats que sostindran les futures fundacions.

1877 - Romiatge a Manresa i Montserrat La visita a Manresa i Montserrat enllaça la mística teresiana amb l'humus ignasià i marià de Catalunya: pregària, discerniment i missió. Aquest “estil mixt” (Teresa + Ignasi) marcarà la pedagogia teresiana (oració, raó, amor).

1878: Lleó XIII beneeix les obres teresianes La benedicció papal confirma i encoratja una obra jove però fecunda, donant prestigi eclesial a la seva missió educativa. Aquest suport anima a obrir noves cases i a pensar en una expansió més enllà de Catalunya.

1878 - Primer col·legi a Vilallonga, Tarragona El 1r de setembre de 1878 es va realitzar aquesta primera fundació; van ser les fundadores Teresa Guillamón, Dolores Llorach i Josefa Teresa Audí.

1878 - La bandera de la Companyia S'adopta bandera pròpia com a signe d'identitat compartida entre comunitats disperses: unitat carismàtica, visibilitat i sentit de cos apostòlic. En clau pedagògica, ajuda a fer família i cuidar l'esperit.

1880–1881 — Primeres morts i cinquè aniversari La mort de la primera germana i el 5è aniversari maduren la Companyia: consciència de fragilitat i de missió duradora. S'afermen memòria comunitària i gratitud, cola de la identitat naixent.

1881 - Primer programa d'estudis S'estableix un pla d'estudis: professionalitza l'ensenyament, avalua, incorpora ciències i mètode, i visibilitza una proposta seriosa per a nenes i joves en una Espanya que necessitava modernitzar la seva educació femenina.

1882 - Tercer Centenari de Santa Teresa i impressió de les primeres Constitucions El centenari actua de catalitzador: s'imprimeixen Constitucions i altres textos de vida i govern per unificar criteris i formar totes les germanes. La impressió redueix les ambigüitats i accelera l'expansió ordenada.

1882 - Elecció de la primera superiora general Es consolida el govern general amb elecció de superiora i consell: estabilitat, coresponsabilitat i missió compartida, claus d'una espiritualitat encarnada.

1884 - Aprovació diocesana (Tortosa) Després de presentar les Constitucions al bisbe de Tortosa, arriba el decret d'aprovació (26 de gener de 1884).

1885 - La Companyia a Àfrica autoritats civils i eclesiàstiques El dia 1 de febrer de 1885, van sortir del port de Barcelona, al vapor Montserrat, sis germanes amb la Superiora General, rumb a Orà, Algèria.

1887 - Primer Capítol general d'assumptes Celebrat a Sant Gervasi (Barcelona, carrer Sant Elies), enforteix la comunió, revisa normes i fixa prioritats. Els capítols generaran un patró de discerniment i adaptació que serà vital les dècades següents.

1888 - Decretum laudis (Roma) La Santa Seu atorga el “decret de lloança”: reconeixement pontifici preliminar que obre portes, facilita fundacions i anima a revisar les Constitucions segons les observacions romanes. Pas decisiu cap a l'aprovació plena.

1888 - Primera presència a Amèrica Pobla (Mèxic) La Companyia creua l'Atlàntic, responent a una realitat de persecució religiosa i necessitat educativa; el seu estil senzill permet treballar en contextos hostils. S'inaugura el caràcter “en sortida” del carisma. Entra a IDEO i descobreix més sobre les primeres fundacions d'Amèrica en vida d'Enrique de Ossó.

1889–1891 — Barcelona-Ganduxer i l'impuls cultural S'inaugura el gran col·legi-internat de Ganduxer, 41 (1890) —obra de referència a la Barcelona moderna— i s'hi trasllada el govern general. Espai emblemàtic des d'on sortiran noves missions.

1891: Uruguai i expansió a Mèxic Amb Montevideo i noves obres a Mèxic (Morelia), la Companyia consolida la seva presència americana, visibilitzant la potència educativa teresiana en societats en modernització i amb forta desigualtat.

1894 - Benedicció de la Revista Teresiana per Lleó XIII El Papa beneeix la revista i al seu director, reconeixent un instrument clau per formar criteris i teixir xarxes culturals i eclesials. La premsa es converteix en aula oberta del projecte teresià.

1896: Mort del Fundador (27 de gener) Després de mesos difícils, Enrique d'Ossó mor en Sancti Spiritu. La Companyia transforma el dol en fidelitat creativa: biografies, funerals i memòria agraïda alimenten una identitat que ja no depèn només del fundador.

1901: Aprovació pontificia de l'Institut (16 de juny) Roma aprova l'Institut i demana reelaborar les Constitucions amb correccions jurídiques i de forma. A més, s'habilita el reconeixement civil de col·legis: gran salt de legitimitat i estabilitat institucional.

1903 — Constitucions ad experimentum i establiment de Províncies Les Constitucions són aprovades ad experimentum i les següents Províncies són establertes canònicament: Santa Teresa (la Península Ibèrica i Algèria), Sagrat Cor (la part nord de la Península Ibèrica i Portugal), Sant Francesc de Sales (Amèrica del Nord), Sant Josep (Amèrica del Sud).

1905–1921 — Directoris i cultura institucional Es publiquen el Directori (1905) i la seva reedició (1921), juntament amb el Directori de superiores: eines formatives i de govern que consoliden estil, llenguatge i bones pràctiques educatives i espirituals.

1908: Aprovació definitiva de les Constitucions Roma aprova definitivament les Constitucions. La Companyia entra al segle XX amb identitat jurídica clara i una pedagogia que integra ciència, humanitats i vida espiritual per transformar la societat.

1912 — Revista Jesús Maestro Al març 2012 va sortir el primer número; mensual, com l'antiga Revista Teresiana, continuadora del seu esperit eclesial, teresià i formatiu, sota el nou títol “Jesús Mestre”.

1936–1939 — Guerra Civil: prova de foc i martiri La persecució religiosa copeja cases i obres; es manté la caritat i el servei discrets. Entre les màrtirs, destaca M. Mercedes Prat (†1936), beatificada el 1990: testimoni de fe serena i educadora fins al final.

1945 i 1957 - Revisió de Constitucions Després de la postguerra i amb noves normatives, s'introdueixen modificacions (1945) i esmenes capitulars (1957). La finalitat: actualitzar govern i vida fraterna, sostenint identitat i missió educativa en contextos canviants.

1949 — Noves fundacions a Àfrica Es realitza la primera fundació a Angola. Va ser el 1945, quan, responent a la proposta de l'Església de missionar fora d'Europa, la Companyia va acordar una projecció missionera al VII Capítol general sense concretar temps ni lloc. Quatre anys més tard, el 1949, cinc germanes aterraven a Huambo (Angola).

1962–1965 — Concili Vaticà II: crida a la renovació El Vaticà II impulsa a “tornar a les fonts” i adaptar carismes als temps. Per a les teresianes, va significar rellegir Teresa i Ossó amb ulls contemporanis i obrir més la missió a joves i laics.

1967 - Assemblea General de renovació Es testegen canvis en oració comuna, comunitat, govern i missió, preparant el gran Capítol de 1969, en resposta a l'esperit del Concili Vaticà II.. S'assagen llenguatges i estructures més participatives, arrelades a la tradició teresiana.

1969 - IX Capítol general Document base de les noves Constitucions: centralitat de Jesucrist, opció pels joves, lectura creient de la realitat, i missió compartida amb laics. S'enforteix la formació i s'alinea tota l'obra amb l'esperit del Concili.

1977 - Reconeixement del Moviment Teresià Apostòlic (MTA) Reconegut oficialment a l'Església, l'MTA, en continuïtat amb l'Archicofradia, articula la vocació laïcal teresiana i expandeix el carisma a famílies, joves i educadors. L'obra del fundador es fa explícitament “de tots i tots”.

1980s — Internacionalització i opció educativa integral Creixen presències universitàries, residències, pastoral juvenil i obres socials. S'aposta per una educació crítica i espiritual, amb lideratge femení i treball en xarxa amb Església local i societat.

1993 — Canonització de Sant Enric d'Ossó Sant Joan Pau II canonitza a Enric d'Ossó el 16 de juny de 1993 (Madrid, Plaça de Colón). L'Església confirma la santedat del fundador i anima la Companyia a renovar el carisma educatiu i missioner.

1990–2000 — Memòria, identitat i missió compartida Amb la canonització i els capítols successius, s'aprofundeix en identitat carismàtica, participació de laics, opció pels vulnerables i treball curricular propi: evangelitzar educant, amb qualitat i espiritualitat.

1996 - La Companyia a Àsia Davant la proximitat del nou mil·lenni, l'Església convoca la Vida Religiosa a fer-se missionera a Àsia i en resposta a aquesta crida i com a homenatge a Enrique d'Ossó, al Centenari de la seva mort, la Companyia envia a Manila, Filipines a 8 germanes.

2005 - Proposta Educativa Teresiana La Companyia, iniciant el nou mil·lenni i “assumint la incertesa pròpia del canvi de paradigmes, es va posar en situació de recerca i contemplant la missió educativa demanava una reformulació del seu IDEARI, l'actualització de la PEDAGOGIA TERESIANA”.

2009 — Fundació Escola Teresiana (Espanya) Es constitueix per a titularitat i gestió de centres educatius a Espanya, professionalitzant estructura, garantint carisma i assegurant sostenibilitat en un context demogràfic i legal exigent.

2010–2020 — Xarxes globals i cultura de la cura Internacionalització d'equips, aprenentatge-servei, ciutadania global, protecció del menor i pastoral de processos. S'hi integren TIC, pensament crític i oració guiada en projectes de centre.

2020–2025 — Carisma en clau sinodal Escolta, coresponsabilitat i missió compartida (religioses-laics-joves). Es reforça la formació en interioritat, cultura de la trobada i compromís socioambiental integrant l'“ecologia integral” a la vida dels col·legis i obres.

2025 — Presència a 22 països La Companyia i la família teresiana són avui presents a 22 països de: Amèrica, Europa i Àfrica, amb col·legis, residències, centres socials i cases d'espiritualitat. La diversitat cultural enriqueix el carisma i expandeix la missió. Descobreix on som.

ESDEVENIMENTS CLAU

HISTÒRIA D'AMÈRICA LLATINA (1876-2024)

1879-1884 – Guerra del Pacífic conflicte entre Xile, Perú i Bolívia que va redefinir les fronteres a la regió andina i va deixar conseqüències econòmiques i polítiques profundes, sobretot per a Bolívia en perdre la seva sortida al mar.

1884 – 1892 Consolidació del Porfiriato a Mèxic Porfirio Díaz torna a la presidència després d'un breu intermedi (1880-1884) amb Manuel González. Inicia l'etapa més llarga del règim, marcada pel creixement ferroviari, l'atracció de capital estranger i l'enfortiment de l'Estat, amb autoritarisme creixent. Auge del liberalisme econòmic i centralització del poder.

1910-1920 – Revolució Mexicana Primer gran moviment social i armat del segle XX a Amèrica Llatina; va influir en lluites camperoles i obreres de la regió, i va donar origen a una nova constitució (1917) amb drets socials pioners.

1959: Triomf de la Revolució Cubana El moviment liderat per Fidel Castro i Ernesto "Che" Guevara va enderrocar a la dictadura de Batista. Va transformar l'illa en un referent de socialisme al continent i va redefinir les relacions d'Amèrica Llatina amb els Estats Units.

1964-1976 – Onada de cops militars a Sud-amèrica Brasil (1964-1985), Argentina (1976-1983), Xile (1973-1990) i altres països van caure sota dictadures militars, recolzades en part pels EUA en el context de la Guerra Freda. Van marcar dècades de repressió i violacions de drets humans.

1979: Revolució Sandinista a Nicaragua El Front Sandinista va enderrocar a la dictadura de Somoza (1967-1979), la qual cosa va reactivar debats sobre democràcia, justícia social i lluites armades a Centreamèrica.

1982 – Crisi del deute a Amèrica Llatina Mèxic va declarar que no podia pagar el seu deute extern, detonant una crisi financera continental que va derivar en polítiques d'ajust estructural i va marcar la dècada com la "dècada perduda".

1994 - Aixecament de l'EZLN a Chiapas, Mèxic L'Exèrcit Zapatista d'Alliberament Nacional va visibilitzar la situació dels pobles indígenes i va qüestionar les conseqüències socials del neoliberalisme després de l'entrada en vigor del TLCAN.

2000–2015 – “Gir a l'esquerra” a Amèrica Llatina Diversos governs progressistes van arribar al poder (Chávez a Veneçuela, Lula al Brasil, Evo Morales a Bolívia, Kirchner a Argentina, Correa a Equador). Es van impulsar polítiques socials de reducció de pobresa, integració regional (ALBA, UNASUR) i nacionalització de recursos.

2016 - Signatura de l'Acord de Pau a Colòmbia El govern colombià i les FARC van signar un acord històric per posar fi a més de 50 anys de conflicte armat, encara que amb desafiaments d'implementació.

2019–2024 – Noves onades de protestes i reconfiguració política Esclats socials a Xile (2019), Colòmbia (2021), Equador (2019, 2022), juntament amb el retorn de governs progressistes a Mèxic, Argentina, Brasil, Xile i Colòmbia, marquen un nou cicle de demandes per justícia. Al mateix temps de l'enfortiment dels càrtels de drogues i tracta de persones. Fluxos migratoris.

FLUXOS MIGRATORIS A AMÈRICA

Dècada del 1960–1970

- Augment de la migració als Estats Units i el Canadà, especialment des de Mèxic, l'Amèrica Central i el Carib, a causa de la demanda de mà d'obra agrícola, industrial i de serveis.
- Programes com el Programa Bracero (1942–1964) van marcar l'inici de la migració sistemàtica.

dècada del 1980

- Les guerres civils a l'Amèrica Central (El Salvador, Guatemala, Nicaragua) i les dictadures al Con Sud (Xile, Argentina, Uruguai) van generar onades de refugiats.
- Els Estats Units i Mèxic es van convertir en els principals receptors.

Dècada del 1990–2000

- Intensificació de la migració econòmica arran de crisis financeres (com les de Mèxic el 1994 i d'Argentina el 2001).
- Augmenta la migració cap a Espanya, Itàlia i altres països europeus.

2015 en endavant

- Èxode veneçolà: més de 7 milions de persones emigren a països d'Amèrica del Sud, el Carib i Amèrica del Nord.
- Les caravanes de migrants d'Amèrica Central (des del 2018) posen de manifest el desplaçament forçat a causa de la violència, la pobresa i el canvi climàtic.

ESDEVENIMENTS CLAU HISTÒRIA D'ÀFRICA (1945-2024)

1945: Participació africana a la Conferència de Bandung i moviments panafricans

Líders africans que van participar a la Segona Guerra Mundial tornen amb noves idees d'independència. El panafricanisme i el dret a l'autodeterminació prenen força al continent.

1957: Independència de Ghana Ghana es converteix en el primer país subsaharià a aconseguir la independència del domini colonial britànic, liderat per Kwame Nkrumah, inspirant a altres moviments d'alliberament africans.

1960 - L'any d'Àfrica Disset països africans obtenen la seva independència, principalment a l'Àfrica Occidental i Central. Aquest any marca un punt d'inflexió a la fi del colonialisme europeu al continent.

1963 - Fundació de l'Organització per a la Unitat Africana (OUA) Nascuda a Addis Abeba, l'OUA va buscar coordinar esforços d'independència, sobirania i integració africana. Va ser precursora de l'actual Unió Africana.

1994: Fi de l'Apartheid a Sud-àfrica Nelson Mandela és triat president en les primeres eleccions multirracials, tancant un llarg període de segregació racial institucionalitzada.

1994 – Genocidi a Rwanda En aproximadament 100 dies van ser assassinades més de 800,000 persones, principalment tutsis. És un dels episodis més dramàtics de violència ètnica del segle XX.

2002 – Creació de la Unió Africana (UA) Va substituir l'OUA, amb l'objectiu de promoure la integració política i econòmica, la pau i el desenvolupament sostenible a tot el continent.

2011 – Primavera Àrab i caiguda de Gaddafi a Líbia Moviments socials a Tunísia i Egipte van enderrocar règims autoritaris. A Líbia, la intervenció internacional i la guerra civil van portar a la caiguda i mort de Muamar al-Gaddafi, amb conseqüències duradores a la regió.

2014–2016 – Crisi de l'Ebola a l'Àfrica Occidental El brot va afectar principalment Guinea, Sierra Leone i Libèria, amb milers de morts. Va mostrar les debilitats dels sistemes sanitaris, però també va impulsar la cooperació internacional en salut.

2020–2024 – Inestabilitat i nous lideratges a l'Àfrica

- Cop d'estat a Mali, Guinea, Níger, Gabon i Burkina Faso.
- Creixent implicació de potències estrangeres (Xina, Rússia, Turquia) en inversió i cooperació militar.
- Progrés en la integració econòmica amb l'Àrea de **Lliure Comerç Continental Africana (AfCFTA)**.
- Expansió dels moviments juvenils i socials que exigeixen democràcia, ocupació i justícia climàtica.

ANGOLA

1961 - Inici de la Guerra d'Independència d'Angola Van esclatar aixecaments armats contra el domini colonial portuguès, liderats per moviments com el MPLA, la FNLA i més tard la UNITA. Va ser part del cicle de lluites d'alliberament africà.

1975 - Independència d'Angola L'11 de novembre de 1975, després de la Revolució dels Clavells a Portugal, Angola va proclamar la seva independència. No obstant, la sortida portuguesa va precipitar la guerra civil entre el MPLA (recolzat per l'URSS i Cuba), la UNITA (recolzada pels EUA i Sud-àfrica) i la FNLA.

1975-2002 - Guerra Civil Angoleña Un dels conflictes més llargs i devastadors d'Àfrica, amb centenars de milers de morts i milions de desplaçats. Va acabar el 2002 amb la mort de Jonas Savimbi, líder de la UNITA, i la signatura d'acords de pau.

2002–2017 – Reconstrucció i auge petrolier sota José Eduardo dos Santos Després de la pau, Angola va experimentar un boom econòmic gràcies al petroli i diamants, però també fortes desigualtats, corrupció i dependència dels recursos naturals.

2017–2024 – Transició política i desafiaments actuals João Lourenço va assumir la presidència en 2017, posant fi a gairebé 40 anys de govern de dos Santos. Ha impulsat reformes anticorrupció i de diversificació econòmica, però enfronta tensions socials, desigualtat persistent i reptes de governabilitat fins avui.

GRANS FLUXOS MIGRATORIS D'ÀFRICA

Dècada de 1950–1970 (Descolonització)

- Moviments cap a antigues metròpolis europees (França, Regne Unit, Bèlgica, Portugal) per oportunitats laborals i vincles colonials.

Dècada del 1980 i del 1990

- Augment de la migració forçada per guerres civils, dictadures i fam (Etiòpia, Somàlia, Sudan, Rwanda, Libèria).
- Europa consolida la seva posició com a destinació, però també països africans relativament estables (Costa d'Ivori, Sud-àfrica).

Dècada 2000–2010

- Expansió de la migració cap a la Unió Europea, amb rutes a través de la Mediterrània i el desert del Sàhara.
- Itàlia i Espanya reben grans fluxos d'Àfrica del Nord i de subsahariana.

2015 en endavant

- **Crisi migratòria a la Mediterrània:** milers d'africans busquen arribar a Europa fugint de conflictes (Líbia, Mali, Sudan) i pobresa estructural.
- Al mateix temps, la migració intraafricana està en augment (milions de persones es desplacen dins del continent, principalment cap a Sud-àfrica, Nigèria i països del golf de Guinea).

ESDEVENIMENTS CLAU HISTÒRIA DE L'ESGLÉSIA UNIVERSAL

1875 - Concili Vaticà I Tot i que va començar abans de 1875 (1869–1870), els seus efectes es van consolidar després: definició de la infal·libilitat papal i enfortiment del primat del Papa van marcar l'Església de finals del segle XIX.

1891: Encíclica Rerum Novarum Lleó XIII inaugura la Doctrina Social de l'Església, abordant la qüestió obrera, la justícia social i els drets dels treballadors.

1920–1930 – Moviments laïcals - Acció Catòlica Expansió del protagonisme dels laics a la missió evangelitzadora a la vida pública, especialment a Europa i Amèrica Llatina.

1955 - Primera Conferència General de l'Episcopat Llatinoamericà Per iniciativa del Papa Pius XII, per coordinar les accions pastorals i socials de l'Església del continent, durant la qual va ser creat el CELAM.

1962–1965 – Concili Vaticà II Convocat per Joan XXIII i continuat per Pau VI. Va reformar la litúrgia, va impulsar l'ecumenisme, la col·legialitat episcopal i el diàleg amb el món modern.

1975 - Evangelii Nuntiandi Exhortació apostòlica de Pau VI sobre l'evangelització al món contemporani. Ha estat considerada la carta magna de la missió postconciliar.

1978-2005 Pontificat de Joan Pau II El seu lideratge global va contribuir a la caiguda del comunisme a Europa de l'Est, va consolidar la dimensió mundial de l'Església i va promoure la nova evangelització.

2007 - Conferència de l'Episcopat d'Apreguda Conferència de l'Episcopat Llatinoamericà que va reforçar la missió continental i la idea d'una Església en sortida, amb forta influència al pontificat de Francisco.

2013 - Renúncia de Benet XVI Un fet històric sense precedents a segles, que va obrir pas a un nou estil d'exercici del papat.

2013–2025 – Pontificat del Papa Francesc Primer Papa llatinoamericà i jesuïta, convoca a la renovació de les estructures eclesials, impulsat un estil pastoral centrat en la misericòrdia, sinodalitat, ecologia integral i fraternitat universal.

2015 – Encíclica Laudato si Una crida del Papa Francesc a l'acció per a l'Església Catòlica i per a totes les persones de bona voluntat per unir-se i respondre al clam de la Terra i dels pobres, alertant sobre la crisi ambiental, el canvi climàtic i la sostenibilitat.

2021–2024/2025 – Sínode de la Sinodalitat Procés mundial de consulta i discerniment sobre la manera de viure l'Església, que cerca una renovació profunda en participació, coresponsabilitat i missió.

ESDEVENIMENTS CLAU HISTÒRIA OCCIDENTAL I ESPANYA

1871 1914 – La Belle Époque Període de creixement econòmic, avenços científics i culturals a Europa i EUA.

1874-1931 - Restauració borbònica a Espanya Amb Alfons XII i després Alfons XIII, s'estableix la monarquia constitucional restaurada.

1914-1918 - Primera Guerra Mundial Conflicte global que va transformar l'ordre mundial, amb milions de víctimes.

1923–1930 - Dictadura de Primo de Rivera Règim militar que va intentar modernitzar Espanya sense èxit durador.

1929: Crisi del 29 i Gran Depressió Col·lapse econòmic mundial que va originar polítiques intervencionistes i tensions socials.

1931–1936 - Segona República Espanyola Període de reformes socials, polítiques i culturals, però amb gran inestabilitat.

1936–1939 - Guerra Civil Espanyola Conflicte fratricida que va desembocar a la dictadura de Franco.

1939–1945 – Segona Guerra Mundial Devastació global, genocidi i sorgiment dels EUA i l'URSS com a superpotències.

1939–1975 - Dictadura franquista Règim autoritari marcat per repressió, autarquia i després obertura econòmica.

1947–1991 – Guerra Freda Bloc capitalista vs. comunista, amb conflictes indirectes, carrera espacial i nuclear.

1957 – Comunitat Econòmica Europea (CEE) El Mercat Comú Europeu estableix formalment la CEE, amb sis països fundadors per fomentar la integració econòmica, eliminar barreres comercials i promoure el creixement econòmic.

1975-1978 - Mort de Franco i Transició democràtica Inici de la democràcia amb Joan Carles I i aprovació de la Constitució de 1978.

1986 - Ingress a la Comunitat Econòmica Europea (UE) Va suposar la modernització i integració d'Espanya a Europa.

1989 - Caiguda del Mur de Berlín Fi del comunisme a Europa de l'Est i obertura cap a la reunificació europea.

1993-2002-Unió Europea i euro Tractat de Maastricht i naixement d'una nova integració econòmica i política.

2001 – Atemptats de l'11 de setembre (EUA) Inici de la “guerra contra el terrorisme” i transformació geopolítica global.

2008 – Crisi financera global Impacte a Occident amb recessió profunda i conseqüències socials duradores.

2020–2022 – Pandèmia de COVID-19 Crisi sanitària, econòmica i social global sense precedents al segle XXI.

LA NOSTRA HISTÒRIA

150 anys de la Companyia de Santa Teresa de Jesús

